

ERDÉLYI GAZDA

MEGJELEN

minden hónap közepén és végén
legalább 1 iven
 és az egyleti tagoknak
 ingyen
 küldetik meg.

Nem tagok egész évre 4 ft. félévre 2 ftal fizet-
 hetnek elő, negyedéves előfizetés el nem fogadtatik.
 Pénz- és érték küldemények az

ERDÉLYI GAZDA KIADÓ-HIVATALÁHOZ

(Dr. Hintz György, e. pénztárnokhoz)

a lap szellemi részét illető küldemények az

ERDÉLYI GAZDA SZERKESZTŐSÉGÉHEZ

(Gamauf Vilmos e. titkárhoz)
 czimzendők.

AZ

ERDÉLYI

GAZDASÁGI EGYLET

KÖZLÖNYE.

Hirdetési díjszabályzat.

	1-11	1-31	1-61	1-121	1-181	1-241
	széri hirdetéskor					
	ft	kr/ft	kr/ft	kr/ft	kr/ft	kr/ft
1/16 lap	14	36	70	120	160	200
1/16 "	7	18	35	60	80	100
1/16 "	350	9	1750	30	40	50
1/16 "	175	450	875	15	20	25
1/16 "	90	225	440	750	10	1250

Azonkívül 30 kr. bélyegdíj annyiszor, a hányszor
 a hirdetés megjelenik.
 A szives megrendelésben világosan kérjük kitenni;
 mennyi helyet igényel a beküldő mellékelt hirdetés
 számára.
 Hirdetéseket elfogadnak Haasenstein és
 Vogler urak Pest, Bécs, Prága stb.
 Mellékletek 5 o. 6. ftba számítatnak, a szükséges
 példányszámról a kiadóhivatal ad felvilágosítást.

Felügyelő bizottság: Paget János elnök; Berde Áron, b. Huszár Sándor, Kodolányi Antal, Mina János, Nagy Ferencz, Szabó Samu, Szentgyörgyi József.

Felhívás

mindentisztelt méhészt és méhészt
 barátot.

Csendes magányomban kedvencz méheim közt igen sok élvezetteljes órákat töltvén sokszor felvil-
 lant bennem azon gondolat, miért nem alkotunk mi is, kik a méhésztettel foglalatodunk, egy országos-
 egyletet, hogy ezen gazdászati iparág tökéletesítése
 által, hazánk felvirágzása alapjához, ha csak egy por-
 szemmel is járuljunk.

Hogy a méhészt a gazdasátnak egy nagyon sok hasznot hajtó ága, mutatja a nagy Német birodalom példája, hol e komoly, szorgalmas, számító, művelt nemzet, nemcsak országos méhészteti egyletekkel bir, de majd minden kerületnek meg van a maga méhészt-egylete, meg van a maga kis értesítő-közlönye, mely társulás az állam által is elősmert fontosságu és nagy haszna végett megfelelő segélyben és gyámolításban részesül. Nállunk e kies kis hazában, melyet Isten is jó kedvében a méhésztnek teremtett, sem egyletünk, sem értesítő-közlönyünk nincsen; azért van méhésztünk a legprimitivebb állapotban, és tudatlan kezekre bízva tengődik. Közönséges kasainkból, ha hasznot akarunk huzni, ártatlan méheinket kénnel öljük le, ugy szolván ugy teszünk, mintha juhainkat leölnénk, hogy gyapját elvehessük; a töke után nem a kamatot élvezzük, hanem magát

a tökét apasztjuk. A helyett, hogy czélszerű kaptárokat használnánk, s ésszerű kezelés által csak a felesleges mézet vennénk el, törzseinket semmisítjük meg.

Azért tisztelt méhészt barátim! a mai korszak az egyesülés korszaka lévén, egyesüljünk, mert csak így lehet dus és nagy eredményt felmutatni. Egyesüljünk mi is e téren egy országos-egyletté, s válasszuk közlönyül az erdélyi gazdasági-egylet lapját.

Europa nagy méhészteti napokban gyülekeztek s évi vándorgyűléseket birodalmunk Salzburg várossában tartják. Minket lelkesítsen példájuk mi is egyesüljünk!

Jelszavam mindenben s örökre „előre.”

A haladás, mely a gazdasátn minden ágában oly nagyszerű eredményre vezetett, a méhtenyésztésnél is különösen szép s örvendetes előmenetelt mutat.

A méhtenyésztésnek azon nagy jelentősége ma már elősmert tény, hogy a nép nemesedésének egyik emeltyüje. S biztosan táplálhatjuk azon reményt, hogy a gazdasátn ezen iparága ésszerű mivélés által áldásaiban ma hólnap sokakat részesítend. A nagy Német birodalomban, hol oly magas fokon áll ezen iparág mivélés, hány család örvend jólétnek, mely egyedül csak a méhtenyésztésnek köszöni vagyonát.

A méhtenyésztés távol attól, hogy valakinek ártana, a legnagyobb mértékben jótékony és sokak által könnyen gyakorolható foglalkozás, melynek ésszerű kezelése a haszón mellett még élvezetet is nyújt.

Midőn a földész és iparos kiválolag csak anyagi hasznat akar belőlle nyerni, akkor az államférfi, a tudós, a művész, a néptanító, a lelkész, egy szóval minden művelt embernek a legtisztább szépészeti élvezet nyújtja és minden elmét kifárasztó munka után, a szünórákban felkeresett méhesben megüdülést találunk. S ezért méltán nevezik a méhészetet a „gazdászat költészetének“ azért a legmagassabb műveltségű egyén is vele élvezettel foglalkozhatik.

A gazdászat többi ága csak az érett, erőteljes férfikor szakában képes figyelmünket lekötöni, melyhez az ifjunak a kedv, az öregnek hozzá többnyire az erő hiányzik. Egyedül a méhek csodaszzerű életrendszerök és működésök, fáradhatlan szorgalmuk, művészi ügyességük, takarékoságuk, rendszeretők, tisztaságuk, királynéjukhoz példátlan hű ragaszkodásuk, fiaik iránti gyöngéd gondosságuk, egyesülési eszméjük, éberségük, megtámadó ellenségük ellen bátor, kitartó védésük stb. ezek azok, melyeket az ősz ugyanazon érdekekkel tekint, miként mint gyermek nézte és bámulta, és ha az előre haladt évek és bu a férfi erejét megtörték, akkor egyedül a méhes környéke azon kellemes hely, hol elszorodást találva némileg lelkünk fájdalmait felejtjük.

Számokkal van igazolva, hogy méz és viaszért millió forintok vándorolnak évenként a külföldre, mely összeg, ha méhészetünk okszerűen kezeltetik, az ország javára benn maradhatna.

Az egylet alakítása még következő fontos okoknál fogva szükséges:

1-ször. Hogy kezdő méhészt az egylet tanácsal és utasítással segítsen, hogy az ésszerű méh ápolást mi hamarébb elsajátítsa, mi által méh tenyésztése biztos jövedelmet adhasson, úgy hogy évi kiadása ne csak fedeztessék, hanem tiszta jövedelme is legyen.

2-ször. Hogy a már gyakorlott méhészt is, minden a méhészetre vonatkozó kiprobált találmányokról és műveleti eszközökről értesitse, hogy ezek használatba vétele által évi jövedelmét szaporítsa.

3-ször. Hogy az egylet az oskolákba való tanításra felügyeljen, a méhésztelepeknél összejöveteleket, felolvasásokat tartson, egy szaklapot szerkesztessen, mely által az ésszerű méhészet terjesztessék, évenként a vándorgyűlés helyén méhészeti tárlatot is rendezzen, s jutalmazások által ébressze a méhészet iránti buzgóságot, mint a méhészetet állítson s abban minden czélszerű kaptár és méhészeti műszereket szerezzon meg, hogy a méhészek vele megüsmérkedjenek, s ottan utasítást felvilágosítást nyerjenek.

4-szer. Az egylet czélszerű kaptárokat s méhészeti szerszámokat, melyek a kezeléshez okvetlen megkivántatnak vagyoni állásához kepest beszerezvén, mint mintákat azokat a szegényebb sorsu, leginkább a tanítással foglalkozó méhészek közt jutalomképpen ossza ki.

5-ször. Azért is szükséges az egylet, hogy általa a természetnek természetménye eladására piacz szereztessék, s a vevő tiszta jó természetmény megvétele végett utba igazítottassék.

A jó méznek értéke akár mint éték, akár mint orvosiszer naponta növekszik.

Ezek nyomán alólirt tisztelettel szólit fel minden méhészt és általában a méhészet minden barátját, hogy egy országos méhész-egylet alakulására nyujtsanak ségéd kezét. Az egylet alapszabályairól majd az egylet alakulásakor szólanánk. Az egylet alakulására legalkalmasabb időszak lenne a jövő hóban Dicső-Sz.-Mártonban tartandó orsz. gazdasági vándorgyűlés, mely alkalommal az ország minden részeiből összejövő gazdaközönség tagjai értekezhetnének. E czél elérése végett tisztelettel felkérem az erdélyi gazd. egylet odamenendő képviselőit, legyenek szivesek e tárgyba ott a kezdeményezést megtenni, meglévén győződve, hogy ezen ügy a nagy közönség meleg részvételével fog találkozni.

Körtefáján, 1872 September hóban.

As öreg marosmenti méhész.

Vélemény*)

a jelen év october 3-án összeülendő gazdászati gyűlés teendői felől.

Nem lehet eltitkolnunk keblünk örömét azon kedvező jelenség felett, hogy ez idő szerint a gazdászat terén jártas, szakavatott és tapasztalt gazdák több napokon át gyűlést fognak tartani, a melyben sok éveken át szerzett tapasztalati ismereteiket egymással közölhetik, tárgyilagos vitatkozás által a nézeteket tisztázhatják, s kölcsönös eszmecsere általa a gazdászat lendítésére nagy mérben befolyhatnak. Igen egészséges és életre való eszmét pendített meg az, a ki az ily gazdászati gyűlések megtartását tervezte.

Távol legyen, hogy ezen gyűlés elé programot kívánjunk szabni sokkal nagyobb hitünk, semmint kétkednénk a felől, hogy ez a gyűlés — éber figyelme előtt tartva az erdélyi gazdaközönség nagyon fontos érdekeit: a legkisebb gazdászati foglalkozások helyes vagy nem helyes voltát figyelmére ne méltatná. Azonban távol esve a központtól s mindnyájan nem jelenthetvén meg ezen köz-

*) Jelen cikket a „Kelet“-ből vesszük át.

hasznu gyúlésen: egy pár szóban előleges véleményünke küldjük tájékozás végett.

Emberé a munka, Istené az áldás, s midőn az ég áldását, kérjük e gyúlésre, nem mellőzhetjük el azon észrevételünket, hogy egy felsőbb hatalom által számunkra kegyelemből ajándokul adatott a talaj; ezt a talajt szánt-hatjuk, áshatjuk, belé magvakat vethetünk, elgerebélhetjük, boronálhatjuk, hengerelhetjük, ha gyom nő, kitéphetjük. Eddig miénk volt a munka; de már most imádkoznunk kell az ég áldásáért. Azonban az ima se elég. Imádkozz és dolgozz! Igen a földény közvetlen ritkán működik, közvetve pedig szolgáljává, s emberek tudományának kiapadhatatlan forrásául rendelte a végetlen természetet. A természet pedig, mentől nagyobb eszélylyel és szorgalommal tanulja az ember: annál nagyobb jóvedelemmel jutalmazza az azt kutatót. A talajra pedig a meleg, a légáramlatok,

a csapodékok gyakorolnak szakadatlanul, feltartóztatlan és minden pillanatban történő hatást. S kérjük, ha figyelmet, s éjjel — nappali szorgalmat fordít a gazda arra, hogy a talajból mentől nagyobb hasznot nyerjen: vajjon nem kell-e éppen akkora, sőt nagyobb szorgalmat fordítani annak megtudhatására is, hogy az atmosphaerai lég minő befolyást gyakorol azon növényekre melyekből ételmezt vár? Igen, ohajtandó volna egy meteorologiai észleldének — Erdély szívében — Kolozsvárt a muzeum és m. királyi egyetemmel kapcsolatban felállítása, annyivalinkább, mivel a Pesten felállított „lebeszeti észlelde“ Erdélyre, sajtóságos fekvése, hegyes völgyes helyzete, s a szomszéd Oláhország meleg éghajlata miatt nem talál. Erdélyben már évtizedek óta meteorologiai kutatások nem tétettek, s ha az időjárásról, s a vidékeken történt nagyobbszerű légtüneti jelenségekről, s elemi csapásokról tudósítások jelentek is meg a hirlapokban; de azok szétszorra vannak, — különösen Erdélynek delejességi állandói nincsenek kiszámítva, s merőben hiányzik Erdélynek magnetographiai térképe. Ezt kiváló figyelmébe ajánljuk a gazdászati gyúlésnek.

A második ohajunk lenne: megállapítása a gazdászati foglalkosások végrehajtása alkalmával követendő oly módozatoknak, melyeknek gyakorlata által nem csak a nagyobb, hanem a kisebb birtokos gazdákra nézve is haszon háromolhat. Nem lehet, hogy ezen pontnál eszébe ne jusson minden erdélyi gazdának az itt ott tartott, s tartandó gazdászati s iparmű kiállítás. Nagyon szép tér ez, azonban pályatér, távol van az sok erdélyi gazdára nézve még, — s hogy oda kitünőbb terményével eljuthasson: legközelebb ifeladata az összeüldendő gazdászati gyúlésnek egyengetni az utata gazdászati foglalkosások elvégzéseker követendő oly módozatok megállítása által, melyek legjobbak egyfelől, másfelől pedig legalkalmasabbak arra, hogy kisebbszerű gazdák is képesíttessenek, miszerint saját terményeik által a gazdászati kiállításokon pályázhassanak. Erdélyben még — kevés kivétellel — mechanicailag megy a gazdászati munka, a technicumnak igen kevés része van benne; a minék az a nem kedvező eredménye szokott lenni, hogy némely munkára sokkal nagyobb erő és sokkal több

idő fordítatik, mint a mennyit a munka igényel, s mégis a siker kétes, holott egy kis technikai ismerettel sokkal kissebb erővel s rövidebb idő alatt, és pedig biztos sikerrel végre lehetett volna ugyan azon munkát hajtani. A jelen évben, épp akkor, midőn az ősz-gabona le volt aratva, s következett annak behordása, sok vidéken beállottak a nagy esőzések — annyira, hogy a kalangyákat elhányni, megszáritani, asztagba rakni, csürbe hordani nem lehetett. A kalangyák megkeltek, a magvak kicsiráz-tak annyira, hogy később villával is alig lehetett egymástól eltépni a kévétet. S ez a veszély leginkább ott állt be, a hol a kalangyákat a régi megszokott mechanikai módozban rakták össze. Ez a mód pedig abban áll, hogy a kévétet öt sorban fel egymásra halmozzák, egy kévét a tetőre kalapul tesznek, a kalapon az eső bemegy a víz a kalangyában megáll, s az egész megkel. A másik — s esőzés alkalmával czélszerűnek bizonyult módozat abban áll, hogy aratáskor a kévétet derékban ketté törik, egy eltört vagy összehajtott kévét alapul letesznek, s kalászos fejkkel lefordítva rakják nem egymásra, hanem keresztbe a kévétet, kalapot nem tesznek, s így az eső a föld felé függő kalászon lefoly, a víz a katangyában nem áll meg, a gabona nem kel meg. Ezer meg ezer ilyen foglalkosás van, mely hogy sikerrel, kevés erő, s rövid idő alatt hajtassék végre: oda ügyes technikai módozat kell, — ezt pedig a jártas, szakavatott férfiak állapíthatják meg minden oldalról meghányás-vetés és higgadt megfontolás által.

Nem mellőzhetjük el egy pár általános sérelmünket is felemlíteni. A milyen nélkülözhetetlen szükséges a tüzi- és eszközfa: épen olyan kevés gond fordítatik az erdők conserválására. Ha szétnézünk az erdőkön a falvak közelében — kevés kivétellel ott, a hol ezelőtt pár év tizeddel egy öles kerületi bikk- és tölgyfák diszletek most apró takarítatlan bokrok területnek el, melyeknek hasznát venni nem lehet. Az egyes községek az erdőkre nézve állítottak fel szigorú szabályokat; de meg engedték, hogy késsel seprűnek és guzsnak szabad lenyesni faágokat. Ezt az engedélyt az erdő tisztítás tekintetéből adták. De nagy visszaélés történik ezen engedélylyel. Mert kés helyett szekercét, s kurta nyelvű kicsiny fejszékét rejtenek el, s az egyenesen földből kinövő törzzök növéseket vagdalják le, s így az eszközfára alkalmas fiatal fák helyett apró bokrok maradnak meg. Ha ehez gondoljuk még a fapazarló tüzelő szert, Erdélyben a kisebb gazdáknál még meglevő boglyakemenczékét nagy kéményükkel, melyen a meleg mind kimegy: nincs mit csodálnunk, ha a tüzelő és eszközfa hova tovább drágább lesz, Igen mert messze kell menni a jó fáért, veretlen utakon, vízástá kotymákon át, hol gyakran felfordul, s összetörök a szekér; holott az erdő-gondozás mellett a falvakhoz közel eső halmok és völgyek bőven ellátnák a gazdát tüzelő- és eszközfával. E tekintetben is egy jobb erdőlési rendszer felállítását a gyúléstől várja a gazdaközönség.

S ha a bokrokról a mezőkre fordítjuk figyelmünket, mit látunk ott? Látunk a magasban nagy sereg varjat odább vonulni, alantabb pedig tömérdek verebet felszár.

nyalni a gabnakalászkokról. Meglehet, hogy kárttevő rovarokat pusztítanak el ezen szárnyasok; de csak akkor, ha buzát s kukoriczát nem kapnak a mezőn. De nézzünk szét csak a mezőn, a buzaföldeket csaknem mindnütt kicsóvázva, a kukuricza csöveket pedig bemeszelve látjuk a varjak a verebek ellen. Mily kárt okoznak ezek, jól tudja a gazdaközönség. A negyvenes években a providus osztály kötelei voltak; havonként meghatározott számú varju és verébfejeket szolgáltatni be az illető hatóságokhoz, — nem lenne-e czélszerű ezen intézkedés megújítását sürgetni a mostani hatóságoknál?

Ha a mezőről a faluba érünk, előnkbe akad a két lábu tollatlan állat: a molnár. Erdélyben még mindenütt nagyrészt az őrletésnél a vámolás áll fenn. Csak a gőzmalmoknál van meg az, hogy a gabonát megmázsálják, s az őrlésért mázsájától fizetnek meghatározott összeget, itt visszaélés nem fordul elő. De a vámolásnál másként áll a dolog. Mert a molnár mikor elviszi a gabonával megtelt zsákot, vízszintesen fekszik a tele zsák a vállán, de mikor liszttel tele hozza haza, szinte egy félkört képez a zsák vállán a föld felé. Tény az, hogy egy véka gabonától egy kupa vámnál sokkal többet vehet el a molnár, s ez a körülmény a mily nagy hátrány a gazdára nézve, épp oly nagy előny a molnárra nézve, — kivált ez idő szerint, midőn a májusi forróság annyira leaszalta Erdély nagyrésében a vetéseket, hogy még közepes termésre se igen lehet kilátás. Minden kisebb és nagyobb malmoknál a mázsa rendszer behozatalának kieszközlését kérnők a gazdasági gyűléstől.

Ezek lennének óhajaink, melyeknek megvalósítását reméljük a gazdasági gyűléstől. Csekélyeknek tetszenek ezek a gazdasággal nem foglalkozók előtt, de a gazdák előtt nagyon fontos kérdések.

Bartha Károly.

A kolozsvári lóversenyek.

Első nap september 20-án délutáni két órakor a kísérleti versennyel megkezdődött az idei futtatások sorozata, b. Wesselényi Miklós Palm a nevű lova egyedül járta be a pályát. A hölgyek díját miután gr. Bethlen Sándor lova kitört, b. Wesselényi Béla Etelkája nyerte tetszés szerint. A 300 aranyos államdíjt, b. Bánffy Ádám Babám-ja nyerte May-Fruit és Carniol ellenében. A paripaverseny az első nap legérdekesebb mozzanatát képezte a mennyiben b. Wesselényi Béla mindig nyertes veterán Drillindrinjét gr. Teleki Géza Bezeg-je szép futás után legyőzte. A 200 aranyos államdíj két erdélyi s két magyar concurrenst hívott a versenyre. B. Wesselényi Béla makranczos Blitz-Majorja kétszeri indulást tett szükségessé s e második alkalommal sem volt fékezhető, b. Bánffy Ádám Tündére rövid idő mulva elmaradt és így csak gr. Stockau Otto Herzogja s gr. Károlyi István Primrose-ja pályázt. Herzog kivált a célhoz közel nagyon szorította társát, de mégis a pálmát, bár csak egy fél löfejjel, Primrose nyerte el. A gr. Péchy

dijra b. Bánffy Ádám Erdőszépe és b. Wesselényi Béla Iczabelje futott, utóbbit kitünően lovagló tulajdonosa győzelemre vezette.

Második nap september 22-én a kísérleti versenyben miután b. Wesselényi Béla May-Fruitja kétszer kitört, b. Bánffy Ádám Erdőszépe tetszés szerint nyert. Az erdélyi díjért ugyan ezen két főur versenyzett, az első Etelkával, a második Babám-mal, ez utóbbi ló mint mondják megegyezés folytán — nyert. A gátverseny csak jelezve lett miután b. Wesselényi Drillindrinjé elöl a többi versenytársak visszavonultak. Az egyleti díjért May-Fruit, gr. Sztáray kános Rubiconja stb. Bánffy Ádám Tündére szálltak sikra May-Fruit egy más jockey kezében ismét és ugyanazon a helyen kitört, Rubicon az első mértföld után megállt — mint mondják megállított és így Tündér tetszés szerint nyerhetett. Az 500 aranyos államdíjra gr. Sztáray János Lenkéje, gr. Stockau Otto Lanschütze s gr. Károlyi István Primroseja versenyeztek; a sportsmanek nagy része Lenkében, más része Lanschützben bizott. Két és fél angol mértföldön Lenke járt elől, nyomban utánna Lanschütz utolsónak a folyton visszatartott Primrose jött. Az utolsó fél mértföldnél azonban e nemes állat felvonult, versenytársait megelőzte s féllóhosszal elsőnek ért be. A kiváló érdekességű verseny győztesét Primrosét a lelkesült közönség viharos tapsal és éljenzéssel fogadta, végül a vigaszversenyre 28 bejelentett ló közül csak kettő állott elő, b. Wesselényi Béla Freudenauja s gr. Sztáray János Rubicon-ja, mely rövid tusa után elsőnek érkezett be.

Méhész naptár.

X. október

A méhészeti év a bételeléssel végződik; vagy is september utólján, méheinknek bé kell telelve lenni. Következéleg a méhészeti év October 1-én kezdődik. Bárha a méhek October hó szép napjaiban még igen élénken repülnek, csak egyes adag virágot hordanak, mézet igen ritkán, s azt is csak számba sem vehető kis adagban. E kevés virágot leginkább a rezedán, s a repce közt nyíló szegecs, vagy úgy nevezett Repcsén virágain gyűjtik. Ezen időben a királyné a tojás tételt beszüntetvén, legfeljebb a lépeken egyes sejtekbe találatnak be boltozott fiasítások. A méhésznek e hóban semmi egyéb teendője: mint hogy olyan szép napok estéjén melyeken méhei élénken repkedtek kaptárait megkopogtatván hallgassa, ha méhei az anyátlanság bizonyos ismertető jelét — morgást nem hallatják-e? Mert ha Augustus Septemberbe a bételeléskor anyjuk jelenlétéről meg is győződött, még is bár ritkán, de lehet olyan eset, hogy egyik vagy másik kaptár anyátlan lesz.

Tudva anyátlan kast pedig semmi körülmény közt sem szabad bételelni, mert az anyátlan törzs csak cél nélkül fogyaszt, örökös izgatottságba lévén igen gyakran hasmenésbe esik, s végképen elpusztul, az ehségtől is

könnyen elhalnak, mert bár rendes, állapotban elegendő méze lett volna, de izgatott helyzeténél fogva a szükségénél többet fogyasztván, kiürítésökkel lépeiket elpiszkolják s bele bujva el hulnak.

Ha késő ősszel egy kaptárt anyátlanság miatt gyanusnak hiszünk, annak rögtön fedő deszkáskáit fel ne szaggassuk míg anyátlanságáról tökéletesen meggyőződünk, mert azokat úgy mint a méhek magok leragasztják semmi féle mesterséges ragály által leragasztani nem tudjuk. Fődolog pedig a bételelésnél, hogy télben a kaptár belsejében kifejlődő melegség belőle elne illanjon, azonban ha mégis belső vizsgálat végett a fedő deczkáskákat folszedtük, és a törzset gyanúsításunk ellenére anyátnak találjuk, úgy a deczkáskákat miként meg íram a szerint ragaszuk le.

Némely évbe midőn a darázs több faja-miként ez évben is, igen megszorodik, a méhek e hóban ezen alkalmatlan bogaraktól megtámadtatnak. A darázs a hüve-sebb lég iránt nem lévén oly érzéketlen mint a méh, reggelenként 4—6 fok melegbe is már élénken repked, midőn még a méhek összecsomosodva a lépeket alól s oldalt üresen hagyják, a darázsok az oldalt lévő mézet a nélkül hogy a mozdulatlanul összehúzódott méhek észre vennék, a kasokba bélopozva elhordják. Ha látjuk, hogy a darázsok reggelenként méheseink körül nagyobb mennyiségben meg jelennek, úgy legczélszerűbb ha kaptáraink röplyukát bészárjuk s csak 8—9 órakor az idő felmelegedtével nyitok ki, mert ezt Octoberbe kár nélkül megtehetjük, korán reggel tegyünk méheseink körül szük száju üvegekbe két ujnaira vizet s az üveg száját belől kenjük meg mézzel, ezzel elfoghatunk egész darázs sereget, én a jelen évbe

ily üvegekben naponta ezereket pusztítottam el, és bizonyos vagyok hogy méheim számára igen sok font mézet menttettem meg. A szemtelen darázsok a méz szagára a a szük száju üvegekbe bele bujván, ott lelik halálokat. Ha kaptáraink röplyukait ki nyitjuk, ne feledjük el az üvegeket it összeszedni, ne hogy méheinket is vesztőkre a méz szaga bele csalja.

October hóban az egerek is szeretnek a kasokba beszállásolni azért oly keskenyre zárjuk el pléh záróval röplyukaikat, hogy az egér bele ne férhessen, mely pléhecskéket tavaszal a telyes hordás szakában ismét távolítsunk el.

Minden kasnak közvetlen fenekén csak egy röplyuka legyen. Igen kicsiny röplyuk nem czélszerű, legyen a röplyuk legalább 4" széles 1" magas. Az igen kicsiny röplyuk nyárban hordáskor akadályozza a méheket tevékenységükben, végtelenül elő segíti, a lankasztó melegség kifejlődését, a kasban.

E hóban miden étetés bészüntetendő, ne hogy az anyák felesleges és czéltalan fiasításra ingereltessenek.

Jövő tavaszra a méhes állomány számához aránylag elegendő lépes méz tétessék el zárt szekrénybe, mert a sikeres tavalyi műtétel ezen tartalékot okvetlenül megkivánja.

E hó utolsó napjaiban kaptáraink két ajtó közötti térségét sarju, moha, vagy csepüvel tömjük ki. Egyes kaptároknál a méz telep is kitömendő.

Jövő hóban végzendi az öreg

Marosmenti Méhész.

T Á R S A L G Ó.

Választmányi ülés szeptember 2-án 1872.

1.) Az augusztus 5-én tartott ülés jegyzőkönyve felolvastatván tudomásul szolgál.

2.) Paget János tagtárs kimerítő jelentést tévén a világiállítási ügyek állásáról határozottat, hogy Németh Imre világiállítási kormánybiztos ur külön feliratban megkérendő, miszerint mielőbb egy külön biztos kinevezését eszközöltetni sziveskedjék, ki hozzánk lerándulva s vidékenként egyletünk befolyásos tagjai által kísérve, gazdaközönségünket az országos fontosságú ügy felkarolására buzdítsa.

3.) Kiss János, oltszemi ev. ref. lelkesz ur 139 j. k. sz. alatt vett átiratunk értelmében a népszerű méhészeti kézikönyv megírására késznek nyilatkozik; örvendtes tudomásul szolgál és a nmlgu ministeriummal közlendő.

4. A m. keleti vasut főigazgatósága 7533 sz. átiratában megengedi, miszerint a vándorgyűlés tagjai a keleti vasut összes vonalain az egyizbeni oda és visszautazást a II-ik és III-ik kocsiosztály használata mellett féláron eszközölhetik, mely kedvezmény october 1-től 8-áig fog érvényben maradni; köszönettel tudomásul szolgál.

5.) Kodolányi Antal igazgató ur 113 sz. átiratában

előadja, miszerint az egylet kertjéből 150 frt. erejéig vásárolt fa csemeték közül mintegy 40% elpusztult és ezen csemetéknek legalább egy részét minden ujjabb fizetés nélkül helyreépíttetni kéri; az egylet kedvezőtlen anyagi viszonyai folytán jelen kérésnek hely nem adatik.

6.) Ministerium 10015 sz. alatt kérdést tesz, valjon nem mutatkozott e területünk szőlein a phylloxera vastatrix? választmány tudomása szerint phyllxera az erdélyi területen még nem mutatkozott, sőt a sárgulásuk miatt gyanuba vett gyéresi szőlők dr. Entz Géza által megvizsgáltatván, gyökerük teljesen épnek és egyáltalában a phylloxerának legkisebb nyoma sem találtatott, mely kutatás eredménye a nmlgu ministeriumhoz felterjesztendő.

7.) A m. keleti vasut főigazgatósága 8130 sz. átiratában Fekete Pál szőlészeti vándor-tanár ur részére kiállított és társaság összes vonalain érvényes szabad menetjegyet átküldi; köszönettel vétetett és a szőlészeti vándor-tanár urnak elküldetett.

8.) Az 158 j. k. sz. alatt a k. monostori m. kir. gazd. tanintézet vizsgáira kiküldött biztosok: Ladányi Sándor, Szentgyörgyi József és Galgóczi Károly urak beadják tüzetes jelentésüket; e jelentést az igazgató választmány magáévá tévén másolatban a nmlgu ministeriumhoz

fel fogja terjeszteni, valamint az „Erdélyi Gazda“ hasábjain köztudomásra hozni.

9.) Küküllőmegyei gazd. egyesület 67 sz. átiratában a vándor-gyűlés által tárgyalandó két kérdést küld be s egyszersmint a meglátogatandó jószágokat és szőlőtelepeket közli; választmány a kérdéseket elfogadván, azokat a napirendbe felveszi. A kijelölt jószágok és szőlőtelepek tudomásul vétetnek.

10.) Ministerium 1872 augusztus 15-étől k. átirata mellett megküldi a köszönnel fűthető kenyérsütő kályhával Kecskeméten tett kísérletek leírását egész terjedelmében; lapunkban közlendő.

11.) Az első erdélyi vasut főigazgatósága 8653 sz. alatt k. átiratával megengedi, miszerint a vándorgyűlés tagjai az első erdélyi vasut összes vonalain az egyízbeni oda és visszautazást a II-ik és III-ik kocsiosztály használatára mellett félárán eszközölhetik, mely kedvezmény october 1—8-áig fog érvényben maradni; köszönettel tudomásul szolgál.

12.) Ugyanaz 9151 sz. a. kelt átiratában tudatja, hogy a szőlészeti vándortanárszámára kérvényezett vasuti ingyenjegyet fennálló szabványai értelmében meg nem adhatja; tudomásul szolgál.

13.) Ministerium tudatja, hogy a szepesmegyei gazd. egyesület elnöke allgäni tenyészmarhák bevásárlására fog f. hó 14-én elindulni s felszólítja mindazokat, kik ily állatokat beszerezni óhajtanak, hogy mielőbb elnök m. Berzeviczy Egyed urhoz Nagy Lomniczára (Szepesség) forduljanak; mint a politikai napi lapok által már korábban közölt tudomásul szolgál.

14.) Ministerium 10701 sz. a. k. átiratával tudatja, miszerint azon czélból, hogy az avatott állatorvosok száma szaporodjék — az állami ménésintézeteknél évenként hat ösztöndíjat rendszeresített okleveles állatorvosok részére, kik gyakorlati ismereteiket tökéletesíteni óhajtják. Ezen ifjak közül három még alkalmazás nélkül lévén, ministerium ezeket a törvényhatóságok, egyesületek és magánosok figyelmébe ajánlja; választmány az üdvös intézkedést örvendetes tudomásul vevén, az átiratot egész terjedelmében lapjában közölni fogja.

15.) Mikó Mihály főkirálybíró ur beküldi az erdélyi gazdák első vándorgyűlésén egy szőlészeti pályakérdés díjazására befolyt adományokat és aláírási ívet, mely utóbbi 27 drb. aranyat és 48 o. é. forintnyi összeget mutat ki; választmány a t. adakozók áldozatkészségét köszönettel fogadván, az idei 15. j. k. sz. alatt megállított kérdés díjazására 35 drb. aranyat ezennel kitűz, a munkálatok beküldésének határidejét 1873 augusztus 1-ére teszi s megbizsa titkárt, hogy a pályázatot a szokásos feltételek alatt mielőbb hirdesse ki.

16.) Egyesületi titkár a d.-sz.-mártoni vándorgyűlés részletes napirendét betérjesztvén, választmány által egyhangulag elfogadtatott és sajtó útján közzé tétetni határozottat.

17.) Egyesületi titkár előadja, hogy Székely Mihály, k. monostori tanár részvényes tagul jelentkezett; örvendetes tudomásul szolgál.

18.) Egyesületi titkár jelenti, hogy részint a tagok közötti elárusítás végett, részint a vándortanárszámára 6 drb. kerti olló, 12 drb. mustmérő sat. hozatott és ezen eszközök beszerzési s szállítási költségeit 82 frt 76 krt. utalványozni kéri; pénztárnok a 82 frt. 76 krnyi összeg kifizetésére utaltatik.

19.) Egyesületi titkár kérdést tesz, hogy a bekövetkező 187²/₃-iki eladási idényben mily áron árusitassanak el a kerti termékek, választmány erre nézve a következőket határozza:

almacsemetek u. m. honiak, nem honiak és ujdonságok darabonként 50 krrért;

körtécsemetek régiek, darabonként 50 krrért;

körtécsemetek u. m. ujdonságok darabonként 60 krrért;

őszi baraczk darabonként 80 krrért;

kajszinbaraczk csemetek darabonként 45 krrért;

szilvacsemetek darabonként 32 krrért;

cseresznyecsemetek darabonként 32 krrért;

meggy és amarellacsemetek darabonként 45 krrért;

köszméte, ribiszke, málnató drbja 5 kr.;

oltógaly drbja 5 kr.;

riesling, traminer, oportó sima vessző czere 5 frt.;

ugyanezekből gyökeres vessző ezere 18 frt.;

asztali szőlőből egy drb. gyökeres tő 10 kr.

A kert egyéb terményei piaci áron fognak elárusítottatni.

Gamauf Vilmos s. k.

egyesületi titkár.

Programja

a torda-aranyosi gazdasági egyesület f. é. oct. hó 12-ik, 13-ik és 14-ik napjain tartandó tárlatának.

A tárlat közvetlen czélja: ezen egyesületi terület mezőgazdasági terményeinek kiállításával által helyes tájékozást szerezni mezőgazdasági iparunk jelen állásáról; továbbá, a jeles tárgyak megjutalmazása, s nyilvános elismerések által tevékenységre s haladásra buzdítólag hatni.

Közvetett czélja: közszemlére kiállítása a bécsi világtárlatra felküldés végett az egyesület területéről beszerzendő természeti, ipar- s gazdasági tárgyakkal, népviseleteknek, eszközöknek stb.

Az első rangú jutalmakkal kitüntetett tárgyak a világtárlatra is felküldetnek, vagy a mennyiben tarthatók nem volnának, jövő évi rendes idejőkre előjegyeztenek.

Csakis az egyesület területén termelt borokat, illetőleg ezen területen történt kezeléssel minősített tárgyak bocsátatnak versenyre.

A tárlatra bevándorló termények hat osztályba soroztatnak.

I. O s z t á l y. Szőlőszet. 1. Az egyesületi terület szőlőiparát képviselő, helyesen megnevezett szőlőfajta gyűjteményre első helyen állami aranyérem, második helyen állami ezüstérem, harmadik h. 2 arany.

2. Két szőlőmunkásnak, kik szakértő bizottság ítélete következtében a vidéken legokszzerűbben mivelik szőlőjüket: tordainak 2 arany, felvinczinek 2 arany.

II. osztály. Borászat. 2 palaczk egy fajtól. 1. Legjelesebb borcsoportnak: állami aranyérem. 2. A kiállított borok legjelesebbikének: állami ezüstérem. Második helyen 2 arany, harmadik helyen 1 bronzérem, negyedik helyen 1 bronzérem.

III. osztály. Gabonafélék. Olajnövények. Legalább 4 kupa egy fajtól. 1. A legszebb tisztabuzának: állami ezüstérem, második helyen bronzérem. 2. Legjelesebb tavaszbuzának 2 arany, második helyen 1 bronzérem. 3. Legjelesebb törökbuzának: 2 arany, második helyen 1 tallér. 4. Repczének 2 arany.

IV. osztály. Gyümölcs. 1. Legjelesebb gyümölcs-csoport: állami ezüstérem, második helyen 2 arany, harmadik helyen 1 arany. 2. Aszalványokra 1 arany, második helyen 1 tallér, harmadik helyen 1 bronzérem.

V. osztály. Kert- és konyhaipar. 1. A kerti vetemények legjelesebb csoportjára: állami ezüstérem, második helyen 1 arany. 3-ik, 4-ik helyen 1—1 tallér. 2. Gazdasszonyi konyhaipar tárgyaira első helyen 1 arany, második helyen 1 egész tallér, harmadik helyen 1 fél tallér.

VI. osztály. Méhészet. 1. Legjelesebb szerkezetű teljes bogaru méhkasra: állami aranyérem, második helyen állami ezüstérem, harmadik helyen bronzérem. 2. Legszebb szűrt mézre: 2 arany, második helyen 1 arany.

Azon tárgyak, melyek a világtárlatra felküldetni érdemesnek ítéltetnek, az egylet rendelkezése alá bocsátatnak. Tordán, a torda-aranyosi gazdasági egyletnek 1872. aug. 4-én tartott üléséből

kiadta Nagy Dénes,
egyleti titkár.

A tárgyak okt. 6-káig Tordára Wolff Gábor gyógyszerész urhoz küldendők.

Sajt, túró s egyéb tejtermék és gazdasági, kerti s erdei magvak kiállítása

a Köztelken, 1872. november 17-ik és következő napjain.

Tekintve egyrészt, hogy az 1870-ik évi ősszel tartott sajt, túró és tejtermékiállítás kiterjedésére nézve nem felelt ugyan meg a várakozásnak, de az abban részt vett kiállítók közt többen valóban figyelemre méltó termékeket mutattak be; tekintve másrészt azon sajnos körülményt, miszerint számos gazdasági, kerti és erdei termény magja az országban oly csekély mennyiségben termeltetik, hogy az nem képes a szükségletet fedezni, s a helyett, hogy a magtermelés jövedelmező kiviteli cikket szolgáltatna, a gazdasági, kerti és erdei magvakból évenként tetemes megviség külföldről hozatik be, melynek ára fejében jelentékeny összegek vándorolnak a külföldi magtermelők kezébe: a földmivelés, ipar- és kereskedelemügyi m. kir. ministerium intézkedése folytán az orsz. gazdasági egyesület f. é. nov. 17-ik és következő napjain a köztelken:

I. A sajt, túró és egyéb tejtermék-kiállítást ismételni fogja, s ezzel egyidejűleg.

II. Gazdasági, kerti és erdei magkiállítást rendezend.

E kiállítások mellett különösen a következő szempontok szólnak:

a) A tejtermékek kiviteli fontossága, mely kivitel előmozdítása és fejlesztése által a hazai mezőgazdasági iparnak egy ideig nem eléggé méltányolt s más országok, p. o. Angol- és Francziország, Németalföld és Schweicz példája szerint jelentékeny jövedelmi forrás nyílnék meg.

Ily kiállítás ennélfogva a kivitelre a vállalkozási szellemet ébreszteni, és a kormányt tájékozni fogja az iránt, hogy ezen hazai ipart, mely irányban kellessék czélszerű intézkedések vagy segélyzések által támogatni és előmozdítani.

b) Azon meggyőződés, hogy az ismételt kiállítás alkalmat adván egyes cikkek, mint a tej és vaj conserválása és kiviteli képességének bebizonyítására, ez által azon gazdáink is kik eddig — a tejtermékeknek közel vidékükön kelendőség-hiánya miatt — a tejelésre sulyt nem fektettek; és tenyészállataikat ezen lényeges mellékjövedelem nélkülözése mellett igen költségesen nevelték fel, buzditást fognek nyerni, hogy állataik lehető legjobb táplálása és gondozása által a tejelés fokozása s így a szarvasmarha- és juhtenyésztés termékeinek teljes kiaknázására és jövedelmezésének emelésére törekedjenek. Végre a kiállítás mellett szól:

c) Azon körülmény is, hogy egy ily kiállítás a tejipar cikkeinek sokfélesége és fejlődési fokának bemutatásával, példa és verseny által, jótékonyan fog hatni ezen nálunk elterjedt házi ipar tökélyesítésére, s így közvetlen a vidéken sok irányban nélkülözöt házi jólét emelésére; s épen ezért a kiállításnál az egyesület a házilag kezelt sajt-félékre különös sulyt kíván fektetni.

A mi pedig a magkiállítást illeti:

d) Az ily kiállítás átnézetet enged az országban jelenleg termelt kerti, gazdasági és erdei magvak felett, s ezek közelebb ismeretét terjeszti.

e) Alkalmat nyújt kitudni azon egyéneket és helyeket, kik és hol már eddig is sikeresen foglalkoznak magtermeléssel és kereskedéssel; s a kitünőbb magtermelők megfelelő jutalmakban részesítettván, a magtermelésre mások is buzditást nyerhetnek,

Mindezekhez képest a kiállítás tárgyait fogják képezni.

I. A sajt, túró és tejtermék kiállításán.

a) A magyar korona tartományaiban termelt tej, és ebből való mindennemű készítmények, az előállításra szükséges eszközökkel és készülékekkel;

b) A kiállítási cikkek osztályozására és a jutalmazandók kijelölésére nézve a következő sorozat szolgáland:

I. Osztály.

Tej conservált állapotban, természetes vagy süritett alakban:

1-ső díj 10 db. arany,

2-ik díj 6 db. arany.

Eszközök: a) fris tej hűtésére és szállítására szolgáló készülékek és edények; egy díj

5 db. arany, b) fejő eszközök: egy
dij 3 db. arany.

II. Osztály.

Vaj: a) fris állapotban egy dij 4 db. arany, b) con-
servált kivitelképes, félig vagy egészen sózott
állapotban:

1-ső dij 8 db. arany,

2-ik dij 6 db. arany,

3-ik dij 4 db. arany.

Vajkészítő eszközök: a) Tejfelező edények: egy dij
4 db. arany, b) köpülők: egy
dij 4 db. arany.

III. Osztály.

Sajt és turó. 1. Tehéntejből.

a) kemény sajt: 1-ső dij 10 db arany,

2-ik dij 6 db arany,

3-ik dij 4 db arany.

b) lágy sajt: 1-ső dij 6 db arany,

2-ik dij 3 db arany,

c) fűszeres sajt: egy dij 3 db arany.

2 Juhsajt és turó.

a) kemény: 1-ső dij 7 db arany,

2-ik dij 5 db arany,

3-ik dij 3 db arany,

b) lágy: 1-ső dij 5 db arany,

2-ik dij 3 db arany.

c) lipthói juhturó: 1-ső dij 7 db arany,

2-ik dij 5 db arany,

3-ik dij 3 db arany,

d) egyéb juhturó: 1-ső dij 5 db arany,

2-ik dij 3 db arany,

II. A magkiállításon:

a) A magyar korona tartományaiban termelt minden-
nemű takarmány-magvak, kerti vetemény- és virág, ipar
és kereskedelmi növények magvai, erdei famagvak és gaz-
dasági terménymagvak.

b) A magkiállítási cikkek osztályozására és a jutal-
mazandók kijelölésére nézve, tekintetbe véve azon körülmé-
nyét, hogy a takarmány-magvak, a nagyobb mennyiség-
ben szükségelt konyhakertészeti és virágmagvak, továbbá
a jól kikészített erdei famagvak termelése nálunk leginkább
hátramaradt, és művelésük nagyobb költséggel és fáradság-
gal jár, mint a gabnaféléké, de termelésük már a megvak
magasb ára miatt is első sorban élő mozdítandó — a kö-
vetkező sorozat szolgálанд.

I. Osztály: Takarmány-magvak.

A legnagyobb téren termesztett, legjobb minőségű
takarmány-magra, különösen: luczerna, lóhere, baltaczim
büköny, s egyéb takarmány répa magra s a t.

Államdij: 2 aranyérem és 100-100 frt. o. é.

„ 2 ezüstérem és 50-50 frt. o. é.

„ 2 bronzérem és 25-25 frt. o. é.

II. Osztály: Konyha, kerti és virágmagvak.

a) A leggazdagabb és minőségre kitünő s helyesen
elnevezett rendszeres konyhakerti és virágmag-gyűjteményre:

Állam díj: 1 aranyérem és 100 frt. o. é.

b) Ugyanily gyűjteményre, mely külön vagy csak
konyhakerti, vagy csak virágmagból áll:

Államdij: 1 ezüstérem és 50 frt. o. é.

„ 1 bronzérem és 25 frt. o. é.

III. Osztály: Erdei famagvak:

A nálunk sok helyen látható satnya és nem sikerült
erdni vetések, ha nem is egészben, de igen nagy részt a
külföldről szerzett famagvak rossz minőségének sajnos bi-
zonyítványai. A kidobott pénz, a kárba ment munka és
az erdő-talaj termésének több évre való elvesztése eléggé
meggyőző és fontos indokok arra, hogy az erdei famagvak
termelésére, ha a magból való és sok helyen egyedül lehet-
séges erdőnevelésről, s egy komoly figyelmet érdemlő mel-
lék jövedelemről lemondani nem akarunk, az eddiginél
szorgosabb gondot kell fordítani.

Ismeretes dolog, hogy ezerekre menő összegeket kül-
dünk külföldre silány erdei famagvakért, holott nálunk
számos erdőség és különösen a fenyvesek magja a birtokos
részéről földön hagyott kincs, melyet fel nem szedvén, ön-
magától ugyszólva eldob, helyette pedig erdőtenyésztőink,
sőt maga azon birtokos is, idegen helyről elévült vagy ro-
szul készített magot avagy az ültetésre egészségtelen cse-
metét drága pénzen vásárolják.

Tudjuk ugyan, hogy hazánkban részben saját hasz-
nálatra, és részben eladásra is több helyen gyűjtenek erdei
famagvakat, a közönség nagy része előtt azonban e terme-
lők ismeretlenek lévén, jelen kiállítás egyik feladata ezen
források kiderítése és általános megismertetése. Nagyon
kivánatos ennél fogva, hogy az erdei tenyésztés körébe eső
összes fák magvainak kiállításában minél nagy-
obb számmal vegyenek részt erdészeti közönségünk il-
lető tagjai.

Államdij: 1 aranyérem és 100 ft. o. é.

„ 1 ezüstérem és 50 ft. o. é.

„ 1 bronzérem és 25 ft. o. é.

(Vége következik).

Észlelet.*)

A m. k. földművelés-, ipar- és keresked nagyméltó-
ságu minisztérium által, a Kecskemét vidéki gazd. egye-
sülethez kísérlettel végett leküldött Hollándi-féle köszénnel
fűthető kenyérsütő kemenczével végrehajtott gyakorlati
próbákról. Első kísérlet 1872. június hó 19-én d. u.
3 órakor.

A kemencze, arra alkalmas fedett épület hiányában,
a szabadban 2½ öles csövel fölszerelve felállítván, 4
óra 30 perczkor begyújtott, és középminőségű petroszén
darabos köszénnel tüzelve, a jelenlevő pékmesterek a
10—14 perczen át folytatott tüzelést észlelvén, a hőmér-
séket még mindig csekélynek találták, azon később bebi-
zonyult alapos okból mivel az ajtó kinyitása folytán az

*) Összehasonlítás végett ajánljuk az „Erdélyi Gazda“ idei 11-ik
számában foglalt: „Jelentés a kenyérsütési kísérletekről“ cz. cikket.

Szerk.

addig összegyűlt meleg lég rögtön kirepült. Igy 20 percznyi folytonos tüzelés által, a rendes 19° R. hőmérsék a kemenczétől ½ ölnyi távolban e kisugárzó hő által 27°-ra emelkedett, mikor is a már kész kenyértészták, melyek sulya 5 font volt 4 óra 50 perczkor bevettettek, s 10 percz mulva már égés szag terjedvén, az ajtókinyitás után tapasztaltatott, hogy a kenyerek, a túl kifejlett melegség miatt pörköldöttek, mire a tüzeléssel alább hagyva, a hőmérő 24—22°-ra szállott alá.

Igy folytatott tüzelés és többszöri forgatás után a kenyerek 1 óra 5 percz mulva kivétettek, de azok annyira hozzáégték a medenczékhez, különösen a fenekkekhez, hogy onnan csak bajjal és több darabokban voltak kivájhatók, de mind a mellett a kenyerek béle élvezhető volt. Megjegyztetik, hogy ez 5 kenyérhez 25 font liszt vétetett, mely liszt mennyiségből a kicsiny alaku medenczékbe nagy tésták esvén, azok annyira feldagadtak, hogy az ajtón csak bajjal voltak kiszedhetők; felhasználattott pedig 8 font szén. Innen meritett tapasztalat az: hogy más alkalomra sokkal kevesebb mennyiségű liszt vétessék fel, és a medenczék csak félig rakatván téstával, igen lassu tüzeléssel fűtessék a kemencze.

Második kiserlet: tartatott 1872. július 3-án szabadban szinte a már használt 2½ ölnyi magas csővel, felvétetett 18 font liszt, a mely adott 5 kisdéd téstát, melyekből 3 nagyobb 4 fontos medenczébe, 2 pedig 3 fontos oldal nélküli lapra tétetvén, 5 percznyi lassu tüzelés után azonnal bevettetett.

A hőmérsék szabadban 19° R. á. kisugárzási meleg ½ ölre 22 legfőlebb és csak kis időre 23°-ra emelkedett, mivel a lapokon levő kenyerek téstája folyini kezdett, mely azonban csakhamar kérget kapván, a tüzelés annyira alább hagyatott, hogy a hőmérő 22—20° között változott.

Eképp folytatott lassu tüzelés után a kenyerek egy óra mulva tökéletesen kiszültek s mind a kályhából, mind pedig a medenczékben könnyedén kivethetők voltak, s csak is az aljukon volt némi kis pörköldés észrevehető; egyébiránt a kenyerek szép színű héjjal sülve könnyűk, egészséges és élvezhetők voltak, — noha mivel a belső dob a tengelyénél nem tökéletesen záratik, felső héjjük némi korom anyaggal vonatott be, mi azonban könnyedén eltávolítható volt vizzeli megmosás által. — Feltüzeltetett 4 font bécsi szén.

V é l e m é n y: E kenyérsütő kemencze ott, hol a szalmának hiánya mellett, kőszénnel a lakósság bővölködik, már azon okból is czélszerű, mivel egy felől kevés tüzanyag felhasználása mellett, a b e g y a k o r l o t t t ü z e l ő igen lassu tüzelés által, kevés idő alatt kenyeret süthet, ugy más oldalról lakhelyet, szobát melegíthet; fődolog, hogy a medenczék csak félig rakassanak téstával és csak igen lassu tüzelés alatt tartassanak, szél nélküli tepsikbe még épen igen csekély mennyiségű téstát tétessék, mivel az könnyen szét foly.

Egyveleg.

 Lapunk mai számának mellékletét, az egyleti köztelek árjegyzékét ajánljuk t. olvasóink szives figyelmébe.

* Pályázati hirdetmény. A békésmegyei gazd. egyesület a tudomány és tapasztalat fegyvereit, a gazd. növényeinket kivált az utóbbi években tönkretevő rozsda ellen, küzdelemre szólítandó, pályázatot nyit, mely szerint „Kivántatik értekezés: a gazd. növényeinket, kiválóan a búzát tönkretevő rozsda elméltéről és elhárításáról.“ A pályaművek szokott módon, idegen kézzel írva s jéligével ellátva, egy lepecsételt s kívül a jelíggével, belül a szerző nevével ellátott levél kíséretében 1873 mart. 1-ig az egyleti igazgatósághoz B.-Csabára beküldendők. Díja a legjobb műnek: 50 dar. 4 frtos magyar arany.

* Erdélyországi takarékpénztárak hálózata. Miután Erdélyben jelenleg igen kevés takarékpénztár létezik, Brüll Miksa és Adler Dávid a kereskedelmi ministeriumnál takarékpénztárak egész hálózatára kért és nyert engedélyt. Tizenhat takarékpénztár fog fölállíttatni és pedig következő helyeken: Besztercze, Brassó, Deés, Déva, Fogaras, Gyergyó-Szt.-Miklós, Hátszeg, Kézdi-Vásárhely, Medgyes, Nagy-Enyed, Szászsebes, Székely-Udvarhely, Sepső-Szt.-György, Szász-Régen, Szt. Keresztur és Torda városokban. Ezen intézetek annál szükségesebbek lesznek jelenleg Erdélyben, mert a két vasút által élénkebb forgalom és kereskedelmi üzlet fog meghonosulni, mi ismét tökélelyhelyezést tesz szükségessé, de egyszersmind tökekeresletet is fog előidézni.

* Ekegyűjtemény. Az osztrák földmívelési ministerium egy a világkiállításra szánt nagyobb ekegyűjteménybe felvenni szándékozik valamennyi az osztrák államban régibb időkben használatban volt ekét, e czélből a bécsi gazdasági egyesület közbenjárását vette igénybe az Alsó-Ausztriában használatban levő különféle parasztekék egy-egy példányának megvásárlására vagy készíttetésére nézve. Ezen gyűjteményben a többi közt II. József császár hires ekéje is szerepelni fog, melyet a cs. kir. morva sziléziai társaság eredetiben fog a bécsi világkiállításra beküldeni.

* Egy cséplőgépre, mely az érett gabnát maga gyűjti fel s egyszersmind ki is csépli, egy Rieke György nevű amerikai közelebb nyert szabadalmat. A gépet négy ló huzza és két ember szolgál mellette; a gabonát magaratja le s azonnal ki is csépli. Az egész gép 12 láb hosszú és négy láb széles, két kereken jár, melyek egyidejűleg a többi gépezetet is mozgásba hozzák. Elöl két gereblyéje van, melyek erős vasrud segélyével kerekkel vannak összeköttetésben s a kévétet a cséplőhengerbe emelik. A kicséplött gabona eképen polyvától megtisztitva a gép hátsó részén hull ki az oda akasztott zsákba. Egyik ember a megtöltött zsák helyébe időnkint ujat tesz, a másik a lovakat hajtja. A gép 1200—1300 fontot nyom.

* A kőbányai „sertéskereskedő-társaság”, alapszabályai most vannak a ministeriumnál megerősítés végett. Az alapszabály-tervezetből kiemeljük a főbb pontokat: A sertéskereskedő-társaság Kőbányán fog meghatározott helyen és időben tartatni; részt vesznek a sertéskereskedésnél érdekeltek, u. m. vevők eladók és ügynökök, e társaság üzletkörébe vág a sertéskereskedés minden ága, továbbá a sertéselhizlásra szolgáló termények; a társaság megállapítja az üzleti szokásokat stb. A társaság mindennap nyitva lesz, ünnep és vasárnapokat kivéve; látogathatja minden önálló ember; kizáratnak: kik csőd alatt állanak; kik a társaságnál kötött üzleti kötelezettségnek meg nem felelnek, zugalkusok; vétkes csőd miatt elítéltek s végre olyanok, kiket a társasági szabályok megsértése miatt a társaság ideiglenesen kizár. A tagok a közgyűlés által meghatározandó tagsági díjt fizetik s ennek fejében igazolványt kapnak! idegenek egy tag kíséretében beléphetnek a társaságba, sőt három tag ajánlatára havi igazolványt is kapnak. — A társaság ügyeit intézi a társaság bizottság és a közgyűlés. A társaság bizottság áll 12 tagból, kiket a közgyűlés választja; a bizottság maga választja elnökét s képviseli a társaságot minden irányban, intézkedik a sertéskereskedés akadályainak elhárítása iránt, nevezetesen a vasuti szállításhoz, az állategészségügyről, állatrendszertől stb; feladata továbbá a bizottságnak, hogy a jelentékenyebb sertéskereskedési piacokról hiteles kimutatásokat, levelezéseket, távsürgönyöket szerezzen s általában az üzletet előmozdítsa. Kötelessége a bizottságnak a Kőbányán

történt sertés és takarmány eladások alapján hiteles árjegyzékeket szerkeszteni és közhírré tenni, a kereskedelmi szokásokat szabályozni, a társaságnál a rendet föntartani az alkuszokra fölügyelni stb. stb. A közgyűlés évenként egyszer october hóban tartatik s legalább 20 tag jelenléte szükséges; ha első fölhívásra eunyen egybe nem gyűlnének, másod ízben 14 tag jelenléte határozatképesé teszi a gyűlést. A kőbányai társaságnál kötött üzletekből eredő peres kérdésekben az állandó társasági választott bíróság ítél, ha az üzletkötésnél a felek magukat e bíróság ítéletének alávetették.

Piaczi árak.

Kolozsvártt 1872. év September hó 12-iki hetivásár árjegyzéke nagy vékával. Tisztabuza 3 ft. 50 kr. elegybuza 2 ft. 60 kr. rozs 2 ft. árpa 1 ft. 10 kr. zab 60 kr. törökbuza 2 ft. borsó 2 ft. lencse 2 ft. 10 kr. pityóka 1 ft. marhahus fontja 23 kr. szalonna 48 kr. sertéshus 26 kr. borbécsus 16 kr. bornyuhus 23 kr. hájszir kupája 1 ft. csirke párja 1 ft. egy melyesztett lud 2 ft. récze párja 1 ft. 20 kr. tojás 5 db. 10 kr. zsendely 1000-re 5 ft. deszka párja 80 kr. fedéldeszka 40 kr. egy hosszú öl fa 22 ft. rövid öle 12 ft. berki 10 ft. 1 piaczi szekér fa 5 ft.

TARTALOM: Felhívás a méhészekhez. — Vélemény a gazd. gyűlés teendői felől. — A kolozsvári löversenyek. — Méhésznaptár X. October. — Társalgó: Választmányi ülés September 2-án. — A tordai tárlat programja. — Tejtermék, gazdasági kerti s erdei magvak kiállítása Pesten. — Észlelet. — Egyveleg. — Piaczi árak. — Hirdetések.

Felelős szerkesztő: **GAMAUF VILMOS.**

Hirdetések.

VICTORIA

biztosító társaság Kolozsvárt

(alapítva 1865-ben)

melynek biztosítéki alapja az 1871-ki zárlat szerint törzs- és tartalék tőkében s évi bevételekben

5 milliót

(1)

halad, köz tudomásra hozza hogy az idei

(9—*)

takarmány és gabona biztosítási üzlet

megnyilván, ezen osztályba vágó minden biztosítási ajánlatok elfogadtatnak.

Biztosíthatók pedig tűz ellen mindennemű takarmányfélék és gabonák, szabadban vagy fedél alatt, boglyákban, asztagokban vagy magtárban. Elcséplés után a biztosítás a magra is tovább foly, ha az iránt jelentés tétellett.

Az épület biztosítási osztályánál kiváló figyelembe ajánltatnak a „Victoria” által életbe léptetett.

„társas-, árva vagyon- és egyházi biztosítás”

mire nézt külön, rendkívül kedvezményes, díjszabások vannak megállapítva.

Házi berendezések, mint butor, fehér-, ágy-, ruhanemű stb. különös kedvezményben részesülnek a biztosításnál

Ezekon kívül is biztosítás nyújtatik mindennemű lak- és gazdasági épületekre, gyárakra, malmokra, vasútépítkezésekre, kereskedelmi raktárakra, boltokban levő czikkekre, nyers és feldolgozott anyagokra stb. tűzvillámcsapás, rombolás, robbanás és kihurczolkodás veszélye ellen

Egyszersmind felhivatik a t. közönség

életbiztosítás

ajánlatait is a „Victoria”-nál tenni meg, mely minden irányu módozataiban a legnagyobb előnyöket nyújtja.

Bővebb felvilágosítással, átnézeti könyvekkel, a díjak iránti tájékozással szolgálunk a társasági felügyelők s vidéki ügynökségek

a „VICTORIA” biztosító társaság vezérügynöksége Kolozsvárt.

Wagner.

Szász.